

DATOS IDENTIFICATIVOS

Metodoloxía Cualitativa nas Ciencias da Actividade Física

Materia	Metodoloxía Cualitativa nas Ciencias da Actividade Física			
Código	P02M052V01108			
Titulación	Máster Universitario en Investigación en Actividade Física, Deporte e Saúde			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	3	OB	1	1c
Lingua de impartición				
Departamento	Didáctica, organización escolar e métodos de investigación Dpto. Externo			
Coordinador/a	Pino Juste, Margarita Rosa			
Profesorado	Contreras Jordan, Ricardo Onofre Pino Juste, Margarita Rosa			
Correo-e	mpino@uvigo.es			
Web	http://webs/uvigo.es/mpino			
Descrición xeral	A investigación é un proceso riguroso, cuidadoso e sistematizado no que se procura resolver problemas de modo que se obteña un coñecemento organizado e garantir alternativas de solución viables para poder intervir sobre ela. Para a resolución dos problemas detectados diseñamos unha investigación científica. Esta investigación pódese desenvolver dende dous enfoques importantes: o cualitativo e o cuantitativo. Durante moito tempo, e sobre todo no campo da saúde, deuse mais énfase os datos cuantitativos, e nembregantes a investigación cualitativa era completamente descoñecida, e moitas veces, considerada de menor valor e menor rigor científico póla súa subxetividade. No enfoque cualitativo enténdense que as cantidades son parte das cualidades e polo tanto prestase máis atención o profundo dos resultados, a comprender con profundidade un fenómeno; e non a xeralización dos mesmos xa que a nosa intención como investigadores é describir as cualidades do fenómeno estudado e non medilos. Polo tanto, non podemos falar de Paradigma Cualitativo, Metodoloxía Cualitativa o Investigación Cualitativa; xa que o cualitativo o cuantitativo son enfoques da investigación científica, e ámbolos poden ser usados nunha mesma investigación, interaccionando as súas metodoloxías. No ámbito das ciencias deportivas e da saúde o continuo saúde-enfermidade constitúe unha realidade complexa que se constrúe socialmente na vida cotia dos individuos, das comunidades e dos profesionais. De aí que unha visión constructivista do binomio saúde-enfermidade implique estudar e entender as poboacións mais ala dos métodos meramente cuantitativos. Tendo en conta estas ideas explícase o auxe da Investigación Cualitativa tanto nos campos da saúde como da educación xa que resulta fundamental entender, explicar e avanzar no coñecemento das necesidades e expectativas dos individuos, así como dos factores que interveñen na efectividade das actividades sanitarias e accións educativas, e tamén no desenvolvemento das actividades dos propios profesionais.			

Competencias de titulación

Código	
A1	Capacidad para diferenciar y seleccionar los paradigmas, marco epistemológico y metodología científica de referencia en el diseño de los estudios en el ámbito de la actividad física, salud y deporte
A2	Desarrollo de la capacidad de pensamiento científico a la hora de abordar la investigación en el ámbito de la actividad física, salud y deporte
A3	Capacidad para analizar y comprender las diversas teorías y estado de la cuestión en el ámbito de la actividad física, salud y deporte

A4	Hábitos de excelencia, compromiso ético y calidad en el ejercicio investigador en el en el ámbito de la actividad física, salud y deporte. Siguiendo las recomendaciones de la Declaración del Helsinki y la Ley 14/2007 de Investigación Biomédica
A6	Capacidad para analizar, organizar, seleccionar, clasificar y compilar la información recogida en el en el ámbito de la actividad física, salud y deporte
A7	Capacidad para apreciar, manejar y combinar las diferentes técnicas de investigación en las Ciencias de la Actividad Física, deporte y salud
A8	Dominio del análisis y crítica de las opciones metodológicas que se presentan en el ámbito de la actividad física, salud y deporte, así como fundamentar las propias decisiones
A11	Desarrollo de la capacidad para determinar la elección del tipo de análisis de datos a realizar en relación con los diferentes diseños de investigación más utilizados en el ámbito en el ámbito de la actividad física, salud y deporte
A12	Dominio de los procedimientos necesarios para realizar la depuración inicial y el análisis descriptivo de los datos
A14	Planificación, redacción y exposición de un trabajo de investigación en las Ciencias de la Actividad Física y el Deporte
A17	Capacidad para intercambiar conocimientos y liderar proyectos de investigación y desarrollo con el resto de la comunidad científica de forma cooperativa y multidisciplinar en el ámbito de la actividad física, salud y deporte
B1	Que los estudiantes hayan demostrado una comprensión sistemática del campo de estudio de la actividad física, salud y deporte, y el dominio de la habilidades y métodos de investigación de dicho campo
B2	Que los estudiantes hayan demostrado la capacidad de concebir, diseñar, poner en práctica y adoptar un proceso sustancial de investigación con seriedad académica en el ámbito de estudio de la actividad física, salud y deporte
B4	Que los estudiantes sean capaces de realizar un análisis crítico evaluación y síntesis de ideas nuevas y complejas en el ámbito de estudio de la actividad física, salud y deporte
B5	Que los estudiantes sepan comunicarse con sus colegas, con la comunidad académica en su conjunto, y con la sociedad en general, en relación al ámbito de estudio de la actividad física, salud y deporte

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Tipoloxía	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Coñecer e dominar a metodoloxía, os procedimentos e as estratexias propias da investigación cualitativa	saber	A1 A7 A8 A11 B2
Comprender os conceptos e procesos básicos que se desenvolven nuha investigación científica.	saber	A1 A11 B4
Adquirir instrumentos conceituais e metodolóxicos que faciliten a análise e reflexión sobre os diferentes métodos de investigación.	saber	A2 A3 B4
Comprender, analizar e valorar as dimensións éticas e políticas implícitas nos procesos de investigación.	saber	A4 B5
Capacidade para analizar e criticar as opcións metodolóxicas que se presentan en diversos contextos de investigación, así como fundamentar as propias decisións.	saber	A7 A17
Capacidad crítica e autocrítica para un desenvolvemento de traballo en un equipo interdisciplinar dominando e asumindo as responsabilidades propias do seu traballo.	Saber estar / ser	A8 A17 B4
Favorecer o traballo cooperativo adquirindor conductas de respecto e de axudae mantendo unha actitude de autocrítica aberta á innovación.	Saber estar / ser	A7 A17 B5
Dominio das capacidades de análise, organización e planificación, xestión da información, resolución de problemas, toma de decisións e de diseño para proxectar un traballo de investigación.	saber facer	A7 A11 A12 A14 B2 B4
Capacidade para apreciar, manexar e combinar as diferentes técnicas de investigación nas Ciencias da Actividade Física e o Deporte.	saber facer	A1 A6 A7 B1

Contidos

Tema

1) Introducción aos fundamentos teóricos da investigación cualitativa

2) Diseño de estudos e deseños muestrais na investigación cualitativa	2.1 Método de investigación-acción 2.1.1 Investigación do profesor 2.1.2 Investigación cooperativa 2.1.3 Investigación participativa 2.2 Etnografía 2.3 Método Biográfico
3) Proceso e fases da investigación	1. Fase Preparatoria. Fase Reflexiva Fase de Diseño 2. Fase de Traballo de Campo. 3. Fase Analítica. 4. Fase Informativa.
4) Elaboración de Instrumentos de medida	4.1 Observación 4.2 Grabacións de Vídeo 4.3 Historia de Vida 4.4 Cuestionarios 4.5 Entrevista
5) Análisis de contido	5.1 Introducción 5.2 Definición e características
6) O rigor na investigación cualitativa	
7) Análise de datos cualitativos	
8) Divulgación dos resultados	
9) A contribución da metodoloxía cualitativa á investigación en ciencias da saúde e deporte	

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	16	16	32
Resolución de problemas e/ou exercicios	4	8	12
Traballos tutelados	1	1	2
Traballos e proxectos	0	20	20
Estudo de casos/análise de situacións	0	10	10

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	Nas sesións maxistras realizarase a explicación teórica dos conceptos clave do tema e aclararánse as posibles dúbidas. A alumnado disporá dun texto base cos principais conceptos que facilitarán o seguimento das explicacións.
Resolución de problemas e/ou exercicios	Facilitarase o alumnado artigos en revistas científicas para realizar unha análise da organización da investigación así como das técnicas e estratexias utilizadas na mesma.
Traballos tutelados	Cada alumno deberá presentar un proxecto de investigación seguindo as fases traballadas.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios	Dados os obxectivos xerais formulados, os principios metodolóxicos fundamentais serán os de autonomía, motivación, participación e actividade. Fomentarase o traballo en equipo que facilitará o debate, a crítica construtiva e a busca de solucións conxuntas a través da aprendizaxe cooperativa e as dinámicas de grupo. Isto unido ao traballo individual do alumnado axudará a cimentar os coñecementos e aclarará posibles dúbidas. Estas estratexias levan consigo unha aprendizaxe por descubrimento onde o profesor/a actuará como guía e axuda, sobre todo bibliográfica, combinada con traballos prácticos sobre estudo de caso. Farase moito fincapé no traballo de reflexión persoal ou individual despois da realización dunha busca de información en equipo.
Traballos tutelados	Dados os obxectivos xerais formulados, os principios metodolóxicos fundamentais serán os de autonomía, motivación, participación e actividade. Fomentarase o traballo en equipo que facilitará o debate, a crítica construtiva e a busca de solucións conxuntas a través da aprendizaxe cooperativa e as dinámicas de grupo. Isto unido ao traballo individual do alumnado axudará a cimentar os coñecementos e aclarará posibles dúbidas. Estas estratexias levan consigo unha aprendizaxe por descubrimento onde o profesor/a actuará como guía e axuda, sobre todo bibliográfica, combinada con traballos prácticos sobre estudo de caso. Farase moito fincapé no traballo de reflexión persoal ou individual despois da realización dunha busca de información en equipo.

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Traballos e proxectos	Cada alumno presentará un proxecto de investigación onde se reflexen as diferentes fases do proceso.	80
Estudo de casos/análise de situacións	O profesor facilitará o alumno problemas e estudo de casos que se resolveran mediante dinámicas de grupo e estudo individualizado do caso. Estes casos estarán relacionados cos conceptos e procedementos traballados e terán como finalidade que os alumnos os aplique nun contexto real.	20

Outros comentarios sobre a Avaliación

A avaliación da materia desenvólvese en varios niveis e dimensións. Partindo do marco xeral do obxectivos, e dicir, das capacidades, a avaliación intentará recoller e valorar aqueles aspectos relacionados co campo dos coñecementos, campo dos procedementos, campo actitudinal e campo relacional.

Entendemos que o equilibrio estará en que o alumnado acade estas catro grandes dimensións que dalgunha forma contribuirá a que se forme máis integralmente.

Os traballos presentados avaliaranse partindo dos seguintes criterios:

- Demostración da utilización e dominio dos coñecementos disponibles nos documentos traballados na aula para contrastar as propias ideas, apoiadas e fundamentadas.
- Comprensión das ideas básicas contidas nos materiais utilizados e analizados
- Elaboración da expresión das ideas propias argumentadas
- Capacidade de escoita e receptividade das ideas dos outros pa a mellora do rendimento académico
- Crítica razonada de posicións e de feitos fundamentados con argumentos, utilizando un vocabulario técnico propio da materia.
- Claridade expositiva nos debates e habilidades de comunicación,
- Estructura correcta da presentación do proxecto seguindo as pautas traballadas na aula.
- Estructura lóxica das ideas no documento presentado
- Calidade das aportacións e expresións de ideas innovadoras, contribuciónsno traballo en grupo, compromiso nas diversas tarefas.

Bibliografía. Fontes de información

María Lucía Magalhaes Bosi, Francisco Javier Mercado, organizadores, **Investigacion cualitativa en los servicios de salud**, Ed. Lugar,

Miguel Martínez Miguélez, **La Investigación cualitativa etnográfica en educación : manual teórico-práctico**, Trillas, Napoleón Murcia Peña, Luis Guillermo Jaramillo Echeverri, **Investigación cualitativa "la complementariedad etnográfica" : una guía para abordar estudios sociales**, Kinesis,

De Ketele, J.M. y Roegiers, X., **Metodología para la recogida de datos**, La Muralla,

Stake, R., **Investigación con estudio de casos**, Morata,

Guillén Correas, R., **Metodología culalitativa en Ciencias de la Actividad Física y del Deporte**, Zaragoza,

Mayan, M.J. (2001). *Una introducción a los métodos cualitativos: Módulo de entrenamiento para estudiantes y profesionales*. Alberta: Qualitative Institute Press.

Calderón, C. (2002). Criterios de calidad en la investigación cualitativa en salud (ICS): Apuntes para un debate necesario. *Revista Española de Salud Pública*, 76 (5): 473-82.

Recomendacións